

The logo consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font. The letters are contained within a blue square that has a pink border. The square is tilted slightly to the right. The background of the entire slide is a dark blue geometric pattern of overlapping triangles.

PRH

**TERVETULOA
PRH:n INFOTILAISUUTEEN
”AJANKOHTAISTA TILINTARKASTAJILLE
RAHANPESULAISTA”**

7.3.2023 klo 9.00-10.30
Erityisasiantuntija Vesa Härmälä

Aiheet 7.3.2023

- Rahanpesulain osittaisuudistus 2023
- Aluehallintoviraston rekisteröitymisvelvollisuutta koskeva tulkintamuutos koskien mm. veroneuvontapalveluita tarjoavia tilintarkastusyhteisöjä
- Rahanpesuilmoitusta varten kerättävien tietojen erillään säilyttämisestä
- Ns. olettamasaännös (tosiasialliset edunsaajat)
- Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta – tilintarkastajien ilmoituskynnys.

Infotilaisuudet jatkossa

- Ensimmäisen infotilaisuuden (elokuu 2022) myötä päätettiin jatkossa pitää rahanpesulakia koskeva infotilaisuus puolivuositain, eli kaksi kertaa kalenterivuodessa
- Tähän asti infotilaisuudet olleet ajankohtaiskatsauksia, mutta palautteissa toivotaan usein, että käytäisiin läpi myös konkreettisia esimerkkitapauksia, käytännön asioita ja tilanteita
 - Olisiko jatkossa niin, että alkuvuodesta ajankohtaiskatsaus ja loppuvuoden tilaisuus enemmän työpajatyypinen, esimerkkipohjainen tilaisuus? Ajatusta voi vapaasti kommentoida palautteen muodossa tilaisuuden jälkeen.

Rahanpesulain osittaisuudistus 2023

Infotilaisuus

7.3.2023

Erityisasiantuntija Vesa Härmälä

Rahanpesulain osittaisuudistus (HE 236/2021 ja HE 323/2022)

- Eduskunta ehti hyväksyä juuri ennen vaalitauon alkamista, eli tulee voimaan kunhan presidentti vielä allekirjoittaa, toukokuun alusta?
- Osittaisuudistuksen keskeisimmät muutokset tilintarkastajien näkökulmasta:
 1. PRH:lle toimivalta valvoa pakotteiden noudattamista rahanpesulakiin
 2. soveltamisalan muutos, erityisesti ”..taikka muuten toimii TTL 1:1§:n 4 mom. tarkoitetussa ominaisuudessa;” vrt. nykyisin ”..suorittaa lakisääteistä tilintarkastusta..”
 3. epäilyttävä liiketoimi määritelty laissa
 4. PEPin erityisasema väh. 12kk toimen päättymisen jälkeenkin.

Pakotteiden ja jäädytyspäätösten valvonta

- 3 lukuun ehdotetaan lisätään uusi 16 §, jossa säädetään ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta huomioida asiakkaan tuntemista koskevissa menettelyissään Euroopan unionin pakoteasetuksiin sisältyvät velvoitteet nimettyjen tahojen varojen jäädyttämiseksi ja kiellot luovuttaa näille varoja sekä lain varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013, jäljempänä jäädyttämislaki) mukaiset jäädyttämisspäätökset. Pykälällä on tarkoitus säätää OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän Financial Action Task Forcen (jäljempänä FATF) suositusten 6, 7, 27 ja 28 edellyttämällä tavalla ilmoitusvelvollisten velvoitteesta järjestää menettelytapansa pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi.

Pakotteiden ja jäädytyspäätösten valvonta

- *Ilmoitusvelvollisella tulee olla osana tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa: pakote- ja jäädytyssääntelystä.*
- Samantyyppiset velvollisuudet kuin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arvioinnin osalta → kuvattava vähintään toimintaohjeissa riittävän seikkaperäisesti, myös riskiarviossa hyvä käsitellä asiaa.
- Lakimuutoksen myötä mahdolliset puutteet tulevat rahanpesulain hallinnollisten seuraamusten piiriin.

Rahanpesulain soveltamisala tilintarkastuksen osalta

- Rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvat muun ohessa tilintarkastajat, mutta soveltamisala on vuoden 2016 muutoksella rajattu koskemaan vain lakisääteistä tilintarkastusta. Tilintarkastajiin kohdistuva soveltamisalan laajuus on aiheuttanut epäselvyyttä tilintarkastajien keskuudessa. Aiemmin voimassa ollut rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annettua lakia (503/2008) sovellettiin tilintarkastuslaissa tarkoitettuun tilintarkastajaan rajaamatta sitä laissa tilintarkastukseen. Rahanpesulain soveltamisalaa muutettaessa voimassa olevaan muotoon hallituksen esityksen HE 228/2016 vp perusteluissa esitettiin, että lakia sovellettaisiin nykytilaa vastaavasti tilintarkastuslaissa ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa tarkoitettuun tilintarkastajaan. Lain esitöissä ei ole perusteltu tarkemmin säännöksen tekstimuutosta.

Rahanpesulain soveltamisala tilintarkastuksen osalta

- Koska rahanpesulaissa viitataan tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n 1 momenttiin kokonaisuudessaan, on syntynyt epäselvyyttä siitä, onko soveltamisalan tarkoitus kattaa myös tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohtaa, ottaen huomioon, että vuoden 2016 muutoksen esitöissä ei ole mainittu tarkoituksena olevan kaventaa soveltamisalaa entisestä. Ilmeisesti osa tilintarkastajista on tulkinnut rahanpesulain soveltamisalaa sanamuotoaan laajemmin, ja noudattanut rahanpesulain mukaisia velvoitteitaan myös muissa toimeksiannoissa kuin lakisääteisissä tilintarkastuksissa. Neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisala on tilintarkastajien osalta laaja, sillä soveltamisalaa ei ole rajattu tilintarkastajan määrättyyn toimintaan. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat luonnollisena henkilönä sekä oikeushenkilönä tilintarkastajat silloin, kun ne harjoittavat ammattitoimintaa (2 artikla, 1 kohta, 3 alakohdan a alakohta).

Epäilyttävän liiketoimen määritelmä lakiin

- 1 luvun 4 §: *Tässä laissa tarkoitetaan ... epäilyttävällä liiketoimella asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joiden tosiasiallista tarkoitusta tai tavoitetta ilmoitusvelvollinen ei ole kyennyt selvittämään, sekä asiakkaan liiketoimia, jotka selvityksen jälkeen vaikuttavat epätavallisilta ilman asianmukaista perustetta.*
- Aiemmin määritelmää avattu lähinnä eri rahanpesulain valvojen valvottavilleen antamissa ohjeissa lain esitöiden pohjalta, nyt suhteellisen selkeä ja tarkkarajainen määritelmä suoraan pykälätekstissä.

Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön (PEP) asema tehtävän päättymisen jälkeen

- Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvä tuntemisvelvollisuus on neljänteen rahanpesudirektiiviin nähden puutteellinen. Velvollisuus ei sisällä neljättä rahanpesudirektiiviä vastaavaa vaatimusta, jonka mukaan ilmoitusvelvollisen on otettava asiakkaaseen liittyvä jatkuva riski huomioon myös vähintään 12 kuukautta sen jälkeen, kun henkilö ei enää toimi tehtävässä, jonka perusteella hänen katsotaan olevan PEP.
- 3 luvun 13 §:n 4 momenttia muutetaan lisäämällä siihen vaatimus, jonka mukaan, kun poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö ei enää toimi merkittävässä julkisessa tehtävässä, ilmoitusvelvollisen olisi vähintään 12 kuukauden ajan otettava huomioon kyseiseen henkilöön liittyvä jatkuva riski ja sovellettava asianmukaisia riskiperusteiseen arviointiin perustuvia toimenpiteitä, kunnes kyseiseen henkilöön ei enää katsota liittyvän poliittisesti vaikutusvaltaiselle henkilölle ominaista riskiä.

The logo for PRH (Public Register of Finland) is centered at the top. It consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font, set against a dark blue square background. This square is framed by a thick, multi-colored border that transitions from pink to blue. The entire logo is set against a background of dark blue, low-poly geometric shapes.

PRH

Aluehallintoviraston tulkintamuutos rekisteröitymisvelvollisuudesta

Infotilaisuus

7.3.2023

Erityisasiantuntija Vesa Härmälä

Aluehallintoviraston tulkintamuutos rekisteröitymisvelvollisuudesta

- Aluehallintovirasto on korjannut aiempaa tulkintaansa rahanpesun valvontarekisteriin rekisteröitymisvelvollisista toimijoista.
- Aiemman lain tulkinnan mukaan aluehallintoviraston pitämään rahanpesun valvontarekisteriin olivat velvollisia hakeututumaan vain sellaiset aluehallintoviraston valvomat toimijat, jotka eivät olleet jo *jonkun* valvontaviranomaisen jossain muussa rekisterissä. Siten aluehallintovirasto katsoi, ettei esimerkiksi kirjanpitopalveluita tarjoavan tilintarkastusyhteisön tarvinnut hakeutua valvontarekisteriin, mikäli tilintarkastusyhteisö kuului jo PRH:n tilintarkastajarekisteriin.

Aluehallintoviraston tulkintamuutos rekisteröitymisvelvollisuudesta

- Nyt aluehallintovirasto on korjannut tulkintaansa vastaamaan rahanpesulain tarkoitusta. Rekisterin tarkoituksena on varmistaa, että aluehallintovirastolla olisi ajantasainen ja kattava tieto valvomistaan ilmoitusvelvollisista. Näin ollen aluehallintovirasto katsoo, että jokaisen ilmoitusvelvollisen, joka tarjoaa jotain aluehallintoviraston rahanpesulain nojalla valvomaan palvelua, tulee hakeutua rahanpesun valvontarekisteriin, ellei tämä kuulu jo johonkin muuhun *aluehallintoviraston* rekisteriin.
- Uuden tulkintansa mukaisesti aluehallintovirasto pyytää kaikkia sen valvomia ilmoitusvelvollisia hakeutumaan rahanpesun valvontarekisteriin ensi tilassa. Merkitystä ei ole sillä, kuuluuko ilmoitusvelvollinen jo toisen valvontaviranomaisen rekisteriin.

Aluehallintoviraston tulkintamuutos rekisteröitymisvelvollisuudesta

- Koskee tilintarkastajien osalta erityisesti heitä, jotka tarjoavat:
 - Veroneuvontaa
 - Kirjanpitoalveluita
 - Yrityskonsultointia ja sijoituspalveluiden oheispalveluita
- PRH:n rahanpesutarkastuksilla tullut useita yhteisöitä jotka tarjoavat ko. ilmoitusvelvollisten ”toimialojen” palveluita, mutta tarkastuksilla on keskitytty vain toimintaan lakisääteisen tilintarkastuksen osalta.

Aluehallintoviraston tulkintamuutos rekisteröitymisvelvollisuudesta

- Asiasta tiedotetaan kaikkia tilintarkastajia seuraavassa tilintarkastusvalvonnan uutiskirjeessä (touko-kesäkuu?)
- Aluehallintovirasto tuskin asettaa ainakaan alkuun määräaikaa mihin mennessä rekisteriin pitää hakeutua, toki lainsäädännössä johdettavissa vaatimus rekisteröityä ”viipymättä”
- Rahanpesulaki 7 luku 1 § 5 mom: *Jos ilmoitusvelvollinen harjoittaa pääasiallisena liiketoimintanaan toimintaa, jota valvoo 1 momentin nojalla useampi toimivaltainen viranomainen, toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia tämän lain mukaisen valvontatehtävän siirrosta kokonaisuudessaan yhdelle näistä toimivaltaisista viranomaisista. Sopimuksen laatimisen jälkeen vain tehtävän vastaanottaneella valvontaviranomaisella on toimivalta käyttää tässä laissa säädettyjä valvonta- ja seuraamusvaltuuksia.*

The logo consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font. The letters are centered within a blue square that has a slight 3D effect, with a pinkish-red shadow on the left side. The entire logo is set against a dark blue background with a low-poly, geometric pattern.

PRH

Rahanpesuilmoitusta varten kerättävien tietojen säilytys

Infotilaisuus

7.3.2023

Erityisasiantuntija Vesa Härmälä

Tietojen säilyttäminen erillään (ResL 4 luku 3 §)

- Tiedot ja asiakirjat on pidettävä erillään asiakasrekisteristä eikä niitä saa käyttää muuhun kuin tässä laissa säädettyyn tarkoitukseen. Tiedot ja asiakirjat on poistettava viiden vuoden kuluttua asiakassuhteen päättymisestä tai epäilyttävän liiketoimen suorittamisesta, jollei niiden edelleen säilyttäminen ole tarpeen rikostutkinnan, vireillä olevan oikeudenkäynnin taikka ilmoitusvelvollisen tai sen palveluksessa olevan oikeuksien turvaamiseksi. Tietojen ja asiakirjojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuus on tutkittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua edellisestä säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistamisesta. Tarkistamisesta ja sen ajankohdasta on tehtävä merkintä.*

Tietojen säilyttäminen erillään (ResL 4 luku 3 §)

- Tietosuoja-asetuksen mukainen omien tietojen tarkastusoikeus ei ulotu rahanpesuilmoituksen tekemistä varten kerättyihin tietoihin.
- Perusteltua säilyttää ko. tiedot täysin erillään muusta asiakasta koskevasta materiaalista.
- Hyvä kuitenkin huomata, että koskee vain ja ainoastaan ns. ylimääräisiä, tilintarkastajan normaalin toiminnan ulkopuolelle meneviä tietoja, joita kerätään yksinomaan epäilyilmoituksen tekemistä varten
→ esim. normaalit asiakkaan tuntemiseen liittyvät tiedot tarkoituksenmukaisinta säilyttää muiden asiakastietojen yhteydessä, vaikka sinänsä keräämisperuste tulisikin rahanpesulaista.
 - Kyseiset tiedot kerätään kuitenkin kaikista asiakkaista samalla lailla → ei riskiä paljastaa epäilyilmoituksen tekemistä kohteelle.

The logo for PRH (Public Rights Hub) is centered in the upper half of the image. It consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font. The letters are contained within a blue square that has a pink border on its top and left sides. The square is slightly tilted and has a subtle glow effect.

PRH

Tosiasialliset edunsaajat - olettamasaännös

Infotilaisuus

7.3.2023

Erityisasiantuntija Vesa Härmälä

Ei ResL:n mukaisia tosiasiallisia edunsaajia → olettamasaännös

- *Jos tosiasiallista edunsaajaa ei pystytä tunnistamaan tai 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty, tosiasiallisina edunsaajina pidetään tarkasteltavana olevan oikeushenkilön hallitusta tai vastuunalaisia yhtiömiehiä, toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä = olettamasaännös.*
- Olettamasaännöksen tullessa kyseeseen ei tule erikseen ilmoittaa rekisteriin että esim. toimitusjohtaja tai joku tietty hallituksen jäsen/jäsenet ovat tosiasiallisia edunsaajia (heidät on joka tapauksessa jo merkitty kaupparekisteriin), vaan tarvittaessa kaikkia vastaavassa asemassa olevia voidaan pitää sellaisina → ko. henkilöiden osalta noudatettava tosiasiallisia edunsaajia koskevia tuntemismenettelyitä (tunnistettava, tarvittaessa todennettava henkilöllisyys).

The logo for PRH (Public Reporting Burden Reduction) is centered in the upper half of the slide. It consists of the letters 'PRH' in a bold, white, sans-serif font, set against a dark blue square background. This square is framed by a thick, multi-colored border that transitions from pink on the left to light blue on the right. The entire logo is set against a background of dark blue, low-poly geometric shapes.

PRH

Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta - ilmoituskynnys

Infotilaisuus

7.3.2023

Erityisasiantuntija Vesa Härmälä

Yleistä tilintarkastajien ilmoituksista KRP:lle

- Rahanpesun selvittelykeskuksesta todettu, että tilintarkastajien ilmoitus kohdistuu usein yrityksen toimintaan laajemmin eikä niinkään yksittäiseen epäilyttävyyteen jonkin liiketoimen osalta.
- Tilintarkastajien kaikki tekemät ilmoitukset koskeneet mikro- ja pienyrityksiä.
- Ilmoitukset koskeneet euromääräisesti keskimääräistä suurempia transaktioita.
- Tilintarkastajien ilmoitukset lähes poikkeuksetta erittäin laadukkaita, johtavat ylivoimaisessa enemmistössä tapauksista ns. jutun avaamiseen → havainnot ovat olleet oikeansuuntaisia, on ollut selkeitä viitteitä siitä, että asiaa on KRP:n syytä selvittää tarkemmin.

Ilmoituskynnystä matalammaksi

- Jos arveluttaa, tulisiko havainnosta tehdä ilmoitus vai ei, aina parempi tehdä ”turha” ilmoitus kuin jättää tekemättä ”tarpeellinen”.
- Tilintarkastajan näkökulmasta kokonaisuuden kannalta hyvinkin vähäpätöinen poikkeama voi kuitenkin olla osa sellaista suurempaa kokonaisuutta, josta on tehty jo useampia ilmoituksia muiden ilmoitusvelvollisten toimesta.
- Tilintarkastajan ei tarvitse hankkia näyttöä tai todisteita, kyseessä ei ole rikosilmoitus eikä turhaksi osoittautuvasta ilmoituksesta koidu ilmoittajalle mitään seuraamuksia.
- Ilmoituskynnyksen ylittymiseen riittää havainto tavallisuudesta poikkeavasta liiketoimesta, jolle ei kohtuullisen kevyellä selvittämisellä löydy luonnollista ja järkevää selitystä.

The logo for PRH (Patentti- ja rekisterihallitus) is displayed in white, bold, sans-serif capital letters. It is contained within a blue square that has a pink border on its top and left sides. The square is tilted slightly to the right and is set against a dark blue background with a low-poly, geometric pattern.

PRH

Kiitos!

Patentti- ja rekisterihallitus
Rahanpesulain valvonta